

I. Преамбула

Освітньо-професійна програма «Економічна кібернетика» (надалі – ОПП) для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 051 «Економіка» містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня кваліфікація	Бакалавр з економіки
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр з економіки
Опис предметної області	Об’єкт вивчення: загальні закони та тенденції розвитку економічних систем, мотивація та поведінка суб’єктів ринку, соціально-економічні процеси, їх моделювання та регулювання. Цілі навчання: підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв’язання завдань предметної області діяльності. Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, концепції, принципи соціально-поведінкових та економічних наук. Методи, методики та технології: загально-наукові методи пізнання, математичні, статистичні та якісні методи економічного аналізу, економіко-математичне моделювання, інформаційно-комунікаційні технології, методи дослідницької діяльності та презентації результатів. Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в економічній діяльності.
Академічні права випускників	Продовження навчання за програмою підготовки на другому (магістерському) рівні вищої освіти

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг освітньої програми бакалавра:	На базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. На базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» становить 120 кредитів ЄКТС.
--	--

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.
Загальні компетентності	1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 3. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності. 4. Здатність до усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами. 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. 8. Здатність до креативного та критичного мислення. 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення. 10. Навички міжособистісної взаємодії. 11. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. 12. Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	1. Здатність усвідомлювати закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макrorівні. 2. Здатність використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність. 3. Розуміння основних особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. 4. Здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. 5. Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної

	структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. 6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології обробки даних для вирішення економічних завдань, здійснення аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів. 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудових відносин. 9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси. 10. Навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів. 11. Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень. 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення. 13. Здатність визначати сегментацію ринку праці, структуру попиту та пропозиції, зайнятості та безробіття. 14. Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ. 15. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності. 16. Здатність до створення математичних моделей складних об'єктів, процесів та їх елементів, моделювання та оптимізації соціально-економічних складних об'єктів і процесів, дослідження та оцінки ефективності складних об'єктів, процесів і систем за різноманітними критеріями. 17. Здатність до здійснення комплексного статистичного аналізу і прогнозування фізичних та соціально-економічних процесів. 18. Знання та розуміння методів розробки та прийняття рішень з планування і управління.
--	---

	19. Здатність до володіння методами об'єктного підходу на всіх рівнях проектування, розробки та супроводу АІС. 20. Знання та розуміння методологій створення та розвитку сучасних комп'ютерних технологій управління бізнесом, етапів створення інформаційних систем в бізнесі, технологій комп'ютерної обробки даних, на підставі яких приймаються певні рішення з управління бізнесом. 21. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для розв'язання типових задач спеціальності, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 22. Здатність ідентифікувати, класифікувати та описувати стан складної динамічної системи, її складових, шляхом використання аналітичних методів і методів моделювання. 23. Здатність до проектування системи забезпечення аналізу економічних систем з урахуванням усіх аспектів поставленої задачі. 24. Здатність формувати сценарії та стратегії розвитку різних економічних систем та оцінювати ефективність економіко-математичних моделей при здійсненні планування і управління економічними об'єктами. 25. Знання основ побудови баз даних, логічної та фізичної структури баз даних, побудови та використання сучасних операційних систем. 26. Здатність здійснювати інформаційний системний аналіз виробничо-економічних систем. 27. Здатність формувати інформаційні вимоги до задач управління, використовувати інформаційні технології при розробці економіко-математичної моделі та її реалізації. 28. Здатність здійснювати оцінку, аналіз та проектування організаційної структури системи управління економічними об'єктами. 29. Здатність до застосування методів аналізу бізнес-процесів, моделей та комп'ютерних засобів прогнозування в бізнесі.
--	--

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти

Програмні результати навчання

1. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
2. Демонструвати стійке розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем.
3. Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
4. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
5. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
6. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
7. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
8. Визначати попит та пропозицію на ринку праці, аналізувати структуру зайнятості та безробіття.
9. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
10. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
11. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
12. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
13. Вміти працювати як самостійно, так і в команді.
14. Виконувати дослідження за встановленим замовленням.
15. Розуміти та планувати можливості особистого професійного розвитку.
16. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
17. Розуміти та самостійно формувати зміст, структуру і висновки наукових та аналітичних текстів з економіки.
18. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах.
19. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

20. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
21. Демонструвати навички усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.
22. Демонструвати вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
23. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
24. Виявляти навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.
25. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
26. Використовувати сучасні інформаційні технології, керувати інформацією з використанням прикладних програм ділової сфери діяльності, прикладні пакети програм для моделювання, статистичного аналізу та інформаційного забезпечення складних процесів.
27. Аргументувати основні методи та засоби реалізації інформаційної діяльності в організації та володіти здатністю розробки основних контурів ІТ-стратегії та ІТ-політики організації залежно від конкретної ситуації.
28. Застосовувати сучасні статистичні методи для розв'язування практичних економічних задач та набуття навичок самостійного використання математичної літератури та прикладних пакетів програм для статистичного аналізу економічних даних, здатність продемонструвати знання та розуміння методів розв'язування задач у слабоформалізованих галузях; застосовувати технології обробки даних.
29. Здійснювати змістовну постановку задачі прийняття рішень, побудувати її формальну математичну модель, застосовувати моделі, методи та алгоритми підтримки прийняття рішень в умовах визначеності, невизначеності, ризику та конфліктних ситуацій.
30. Визначати склад і форми подання інформації стосовно функціонування інформаційних систем, які призначені для автоматизованого розв'язання задач з управління бізнесом; розробляти елементи постановок та алгоритмів вирішення відповідних типових задач, застосовувати в сфері управління бізнесом перспективні технологічні засоби обробки інформації, використовувати моделі та системи підтримки прийняття рішень в управлінні бізнесом.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі Державного кваліфікаційного екзамену
Вимоги до державного кваліфікаційного екзамену	Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Тернопільському національному

VII. Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ТНЕУ функціонує система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників ТНЕУ та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті ТНЕУ, інформаційних стендах, офіційних сторінках структурних підрозділів у соціальних мережах;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників ТНЕУ і здобувачів вищої освіти.
- 9) інших процедур і заходів.

VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Закон «Про вищу освіту» – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010. – К. : Видавництво «Соцінформ», 2010.
6. Національна рамка кваліфікацій – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.

7. Перелік галузей знань і спеціальностей – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
8. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
9. Національний глосарій 2014 – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
10. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти – <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
11. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
12. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.
13. 2015 р. Європейська кредитна трансферно-накопичувана система – Довідник користувача (переклад українською мовою) – <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html>
14. The UK QualityCodeforHigherEducation, SubjectBenchmarkStatements. – <http://www.qaa.ac.uk/assuring-standards-and-quality/the-quality-code/subject-benchmark-statements>

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ОПП є нормативним документом, в якому визначається сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності в ТНЕУ за рівнем вищої освіти «бакалавр» в межах спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

ОПП використовується для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності і визначає такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

Зміст підготовки здобувачів вищої освіти, у тому числі 25% – вільного вибору студента, відповідає таким критеріям:

- чіткість та однозначність, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти:
- діагностичність (тобто результати навчання мають об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення);
- вимірюваність (існують спосіб та шкала для вимірювання досягнення результату прямими або непрямыми методами, рівнів досягнення складних результатів).

Результати навчання співвідносяться з компетентностями.

Матриця відповідності визначених ОПП компетентностей дескрипторам НРК та матриця відповідності визначених ОПП результатів навчання та компетентностей представлені в Таблицях 1 і 2.

Таблиця 1

Матриця відповідності визначених ОПП компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5
Загальні компетентності				
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+	+	+	+
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	+	+	+	+
Знання та розуміння предметної області професійної діяльності.	+	+	+	+
Здатність до усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.	+	+	+	+
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	+	+	+	+
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	+	+	+	+
Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	+	+	+	+
Здатність до креативного та критичного мислення.	+	+	+	+
Здатність приймати обґрунтовані рішення.	+	+	+	+
Навички міжособистісної взаємодії.	+	+	+	+
Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	+	+	+	+
Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань.	+	+	+	+
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності				
Здатність усвідомлювати закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні.	+	+	+	+
Здатність використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.	+	+	+	+
Розуміння основних особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.	+	+	+	+
Здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.	+	+	+	+
Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.	+	+	+	+
Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.	+	+	+	+
Здатність застосовувати комп'ютерні технології обробки даних для вирішення економічних завдань, здійснення аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.	+	+	+	+
Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудових відносин.	+	+	+	+
Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.	+	+	+	+

1	2	3	4	5
Навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.	+	+	+	+
Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.	+	+	+	+
Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.	+	+	+	+
Здатність визначати сегментацію ринку праці, структуру попиту та пропозиції, зайнятості та безробіття.	+	+	+	+
Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ.	+	+	+	+
Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності.	+	+	+	+
Здатність до створення математичних моделей складних об'єктів, процесів та їх елементів, моделювання та оптимізації соціально-економічних складних об'єктів і процесів, дослідження та оцінки ефективності складних об'єктів, процесів і систем за різноманітними критеріями.	+	+	+	+
Здатність до здійснення комплексного статистичного аналізу і прогнозування фізичних та соціально-економічних процесів.	+	+	+	+
Знання та розуміння методів розробки та прийняття рішень з планування і управління.	+	+	+	+
Здатність до володіння методами об'єктного підходу на всіх рівнях проектування, розробки та супроводу АІС.	+	+	+	+
Знання та розуміння методологій створення та розвитку сучасних комп'ютерних технологій управління бізнесом, етапів створення інформаційних систем в бізнесі, технологій комп'ютерної обробки даних, на підставі яких приймаються певні рішення з управління бізнесом.	+	+	+	+
Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для розв'язання типових задач спеціальності, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	+	+	+	+
Здатність ідентифікувати, класифікувати та описувати стан складної динамічної системи, її складових, шляхом використання аналітичних методів і методів моделювання.	+	+	+	+
Здатність до проектування системи забезпечення аналізу економічних систем з урахуванням усіх аспектів поставленої задачі.	+	+	+	+
Здатність формувати сценарії та стратегії розвитку різних економічних систем та оцінювати ефективність економіко-математичних моделей при здійсненні планування і управління економічними об'єктами.	+	+	+	+
Знання основ побудови баз даних, логічної та	+	+	+	+

1	2	3	4	5
фізичної структури баз даних, побудови та використання сучасних операційних систем.				
Здатність здійснювати інформаційний системний аналіз виробничо-економічних систем.	+	+	+	+
Здатність формувати інформаційні вимоги до задач управління, використовувати інформаційні технології при розробці економіко-математичної моделі та її реалізації.	+	+	+	+
Здатність здійснювати оцінку, аналіз та проектування організаційної структури системи управління економічними об'єктами.	+	+	+	+
Здатність до застосування методів аналізу бізнес-процесів, моделей та комп'ютерних засобів прогнозування в бізнесі.	+	+	+	+

Таблиця 2

Матриця відповідності визначених ОПП результатів навчання та компетентностей

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]